

<https://doi.org/10.31891/2307-5740-2024-336-104>

УДК: 338.439.5:636.5

УЛИЧ Володимир

Національної академії аграрних наук України

<https://orcid.org/0009-0003-7995-4682>ulychvolodymyr@gmail.com

ЯЗЛЮК Борис

Західноукраїнський національний університет

<https://orcid.org/0000-0002-2078-0644>

ЦЮПАК Володимир

Західноукраїнський національний університет

<https://orcid.org/0009-0001-3886-6673>

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ ПРОСТОРОВОЇ АСИМЕТРІЇ РИНКІВ ПТАХІВНИЦТВА НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ

Статтю присвячено вивченню соціально-економічних аспектів наявності просторової асиметрії ринків птахівництва на регіональному рівні. Мета статті – аналіз теоретико-методичних основ забезпечення соціально-економічного розвитку регіонів та дослідження впливу на нього просторових асиметрій ринків птахівництва.

Дослідження показало, що соціально-економічний розвиток регіонів це об'єктивний процес системних і позитивно спрямованих змін, які охоплюють соціально-економічні, організаційно-економічні та техніко-економічні параметри функціонування регіонів, що сприяють підвищенню рівня та якості життя населення. Соціально-економічний розвиток регіонів передбачає кілька ключових компонентів, зокрема зростання виробництва та доходів, трансформації в інституційній та соціальній структурах суспільства, інфраструктурні поліпшення, зміни в суспільній свідомості, забезпечення сталості навколишнього середовища та підтримку малих і середніх підприємств.

Дослідження обсягів виробництва свійської птиці та кількості птахівничих підприємств за регіонами країни показав значні диспропорції в рівні розвитку окремих областей. Виявлено, що значна частина птахівничих підприємств зосереджена в окремих регіонах, що створює дисбаланс у розподілі економічних ресурсів між територіями. Визначено, що регіональна просторова асиметрія на ринку птахівництва є результатом взаємодії численних факторів, серед яких природні умови, інфраструктура, інвестиційна привабливість, кадровий потенціал, державна підтримка, попит на продукцію та технологічний рівень розвитку галузі. Ці фактори визначають концентрацію виробничих потужностей у деяких регіонах і сприяють нерівномірному розвитку птахівництва на території країни.

В статті обґрунтовано аспекти впливу концентрації птахівничих підприємств на соціально-економічний розвиток регіонів з різним рівнем цієї концентрації. Регіони з високим рівнем концентрації птахівничих підприємств характеризуються зростанням обсягів виробництва, підвищенням рівня зайнятості, збільшенням податкових надходжень до місцевих бюджетів, а також покращенням рівня життя населення. Однак такі регіони також стикаються з проблемами, пов'язаними з високим рівнем забруднення навколишнього середовища, що вимагає заходів для екологічної реабілітації. У свою чергу, регіони з низьким рівнем концентрації птахівництва мають обмежені можливості для розвитку бізнесу, низький рівень зайнятості, що спричиняє зростання міграції та падіння купівельної спроможності населення. У таких регіонах також існують труднощі з фінансуванням соціальних проектів та залученням інвестицій, що ускладнює забезпечення сталого розвитку. Водночас, у таких регіонах спостерігається менший рівень забруднення навколишнього середовища і стабільна структура населення.

Ключові слова: соціально-економічний розвиток, регіональний розвиток, асиметрії регіонального розвитку, просторові асиметрії ринків птахівництва, розвиток птахівництва.

ULYCH Volodymyr

National Academy of Agrarian Sciences of Ukraine

YAZLYUK Borys, TSIUPAK Volodymyr

West Ukrainian National University

SOCIAL AND ECONOMIC CONSEQUENCES OF SPATIAL ASYMMETRY IN POULTRY MARKETS AT THE REGIONAL LEVEL

This article studies the socioeconomic aspects of spatial asymmetry in poultry markets at the regional level. It aims to analyze the theoretical and methodological foundations for ensuring regions' socioeconomic development and investigate the impact of spatial asymmetries in poultry markets on this development.

The study shows that the socioeconomic development of regions is an objective process of systemic and positively directed changes that encompass socioeconomic, organizational, and technical economic parameters of regional functioning. These changes contribute to the improvement of the population's level and quality of life. The socioeconomic development of regions involves several key components, including production and income growth, transformations in institutional and social structures, infrastructure improvements, changes in public consciousness, environmental sustainability, and support for small and medium-sized enterprises.

The research on poultry production volumes and the number of poultry enterprises across country regions revealed significant disparities in the development levels of different areas. A significant portion of poultry enterprises was concentrated in specific regions, creating an imbalance in the distribution of economic resources between territories. The study identifies regional spatial asymmetry in the poultry market as the result of the interaction of numerous factors, including natural conditions, infrastructure, investment attractiveness, human potential, government support, demand for products, and technological development of the industry. These factors determine the concentration of production capacities in specific regions and contribute to the uneven development of poultry farming across the country.

The article justifies the impact of poultry enterprise concentration on the socioeconomic development of regions with varying levels of this concentration. Increased production volumes, higher employment levels, more significant tax revenues for local budgets, and improved living standards for the population characterize regions with a high concentration of poultry enterprises. However, these regions also face challenges related to high levels of environmental pollution, requiring ecological rehabilitation measures. In contrast, regions with low poultry concentration have limited opportunities for business development and low employment rates, leading to increased migration and decreased purchasing power of the population. These regions also face difficulties financing social projects and attracting investments, complicating sustainable development. At the same time, these regions exhibit lower environmental pollution and a more stable population structure.

Keywords: socio-economic development, regional development, asymmetries in regional development, spatial asymmetries in poultry markets, poultry development.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Птахівництво є однією з ключових галузей агропромислового комплексу України, що забезпечує населення високоякісною білковою продукцією та створює робочі місця в сільській місцевості. Проте розвиток цієї галузі нерівномірно розподілений між регіонами, що призводить до диспропорцій. Актуальність дослідження просторової асиметрії в розвитку ринків птахівництва обумовлена її значним впливом на соціально-економічний розвиток регіонів. Умови нерівномірного розвитку призводять до виникнення соціальної напруги, економічної нестабільності та зниження якості життя населення в регіонах з низьким рівнем розвитку птахівництва. За сучасних умов економічної нестабільності та геополітичних викликів, важливість досягнення регіонального балансу зростає, оскільки це сприятиме стабільності продовольчої безпеки та підвищенню конкурентоспроможності національної економіки. Дослідження соціально-економічних наслідків просторової асиметрії в птахівництві дозволить виявити основні проблеми, які стримують розвиток галузі, та розробити ефективні механізми для їх подолання.

АНАЛІЗ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

До питань соціально економічного розвитку регіонів прикута увага великої кількості науковців. Такі провідні вчені як Полозова Т.В. [4], Пузаков Д. В. [3], Сімахова А. О. [2], Тимошенко Л. М. [2], Чорій Ю. Ю. [1], Шаповалов О.В. [4] та інші присвятили свої дослідження обґрунтуванню теоретичних засад та методичних аспектів соціально економічного розвитку регіонів. Питання просторових асиметрій на регіональному рівні піднімаються в працях таких вчених як: Гривківська О. [7], Грищенко О. Ю. [10], Красноручий О. [7], Мезенцев К. В. [8], Мезенцева Н. І. [8], Нечипоренко О. М. [10], Ніколюк О. [9], Підгрушний Г. П. [8], Россоха В. В. [10], Савченко Т. [9] та інших.

Незважаючи на широке висвітлення зазначеної тематики, деякі аспекти явища просторових асиметрій не розкриті в повній мірі. Недостатньо висвітленими залишаються аспекти впливу регіональних просторових асиметрій на соціально-економічний розвиток регіонів.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Мета дослідження – аналіз теоретико-методичних основ забезпечення соціально-економічного розвитку регіонів та дослідження впливу на нього просторових асиметрій ринків птахівництва.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

За сучасних умов соціально-економічний розвиток України вимагає врахування територіальних особливостей, які визначають ефективність функціонування регіональних економічних систем. Сильні та слабкі сторони регіонів, а також позитивні та негативні тенденції їх розвитку, обумовлюють диференціацію в доступі до економічних і соціальних ресурсів. Вирішення питань відтворення продуктивних сил, реалізація проектів соціально-економічного розвитку та задоволення ключових соціальних потреб населення відбуваються переважно на регіональному рівні.

В науковій літературі представлено багато визначень поняття соціально-економічного розвитку регіонів, в яких розкриваються його ключові аспекти. Зокрема за визначенням Чорія Ю. такий розвиток є об'єктивним процесом системних і позитивно спрямованих змін у соціально-економічних, організаційно-економічних та техніко-економічних параметрах функціонування регіону. Він сприяє поступовому підвищенню рівня та якості життя населення [1]. Тимошенко Л. та Сімахова А. визначають соціально-економічний розвиток регіону як процес безперервного економічного зростання території, що відбувається під впливом зовнішніх і внутрішніх виробничих, інституційних та соціальних факторів. Вчені так само зазначають, що цей процес спрямований на забезпечення підвищення рівня та якості життя населення [2]. Вчений Пузаков Д. підкреслює, що соціально-економічний розвиток регіону включає кілька ключових компонентів: підвищення виробництва та доходів, трансформації в інституційній, соціальній та адміністративній структурах суспільства, зміни в суспільній свідомості, традиціях і звичках [3].

Дослідники Полозова Т. та Шаповалов О. трактують соціально-економічний розвиток регіонів як процес покращення життя та економічного розвитку в певних географічних областях, що охоплює міста, області або країни. Вони підкреслюють, що цей процес є багатограним і включає економічний та соціальний розвиток, розвиток інфраструктури, створення робочих місць, забезпечення сталості

навколишнього середовища та підтримку малих і середніх підприємств [4]. Згідно з підходом вчених соціально-економічний розвиток розглядається як комплексна діяльність, яка має сприяти підвищенню добробуту населення та збалансованому розвитку територій.

Узагальнюючи різні підходи до визначення соціально-економічного розвитку регіонів можна прийти до висновку, що це об'єктивний процес системних і позитивно спрямованих змін, які охоплюють соціально-економічні, організаційно-економічні та техніко-економічні параметри функціонування регіонів, що сприяють підвищенню рівня та якості життя населення. Соціально-економічний розвиток передбачає кілька ключових компонентів, зокрема зростання виробництва та доходів, трансформації в інституційній та соціальній структурах суспільства, інфраструктурні поліпшення, зміни в суспільній свідомості, забезпечення сталості навколишнього середовища та підтримку малих і середніх підприємств. У зв'язку із зазначеним, в контексті поточного дослідження важливо дослідити як просторова асиметрія ринків птахівництва впливає на соціально-економічний розвиток регіонів.

Дослідження тенденцій на ринку птахівництва показало, що галузь виступає важливою складовою аграрного сектору, відіграючи ключову роль у забезпеченні продовольчої безпеки країни. Незважаючи на виклики, спричинені військовими діями, галузь демонструє здатність до відновлення, що підтверджується прогнозованим зростанням виробництва м'яса птиці на 4,8% у 2024 році порівняно з 2023 роком [5]. Стабільно високий рівень споживання м'яса птиці в країні свідчить про значний попит на продукцію та створює сприятливі умови для розвитку внутрішнього виробництва. Прогнозоване зростання споживання м'яса птиці до 14,8 кг на особу в 2024 році підтверджує стабільність попиту та конкурентоспроможність українського ринку.

Дослідження регіональної структури виробництва свійської птиці вказує на значну регіональну асиметрію (рис. 1). Регіони з добре розвинутою інфраструктурою, зокрема Вінницька, Черкаська, Дніпропетровська та Київська області, демонструють високі обсяги виробництва, що сприяє ефективності виробничих процесів та задоволенню як внутрішнього, так і зовнішнього попиту. Водночас регіони з менш розвинутою інфраструктурою мають обмежені обсяги виробництва, що свідчить про необхідність усунення просторової асиметрії для забезпечення збалансованого розвитку галузі.

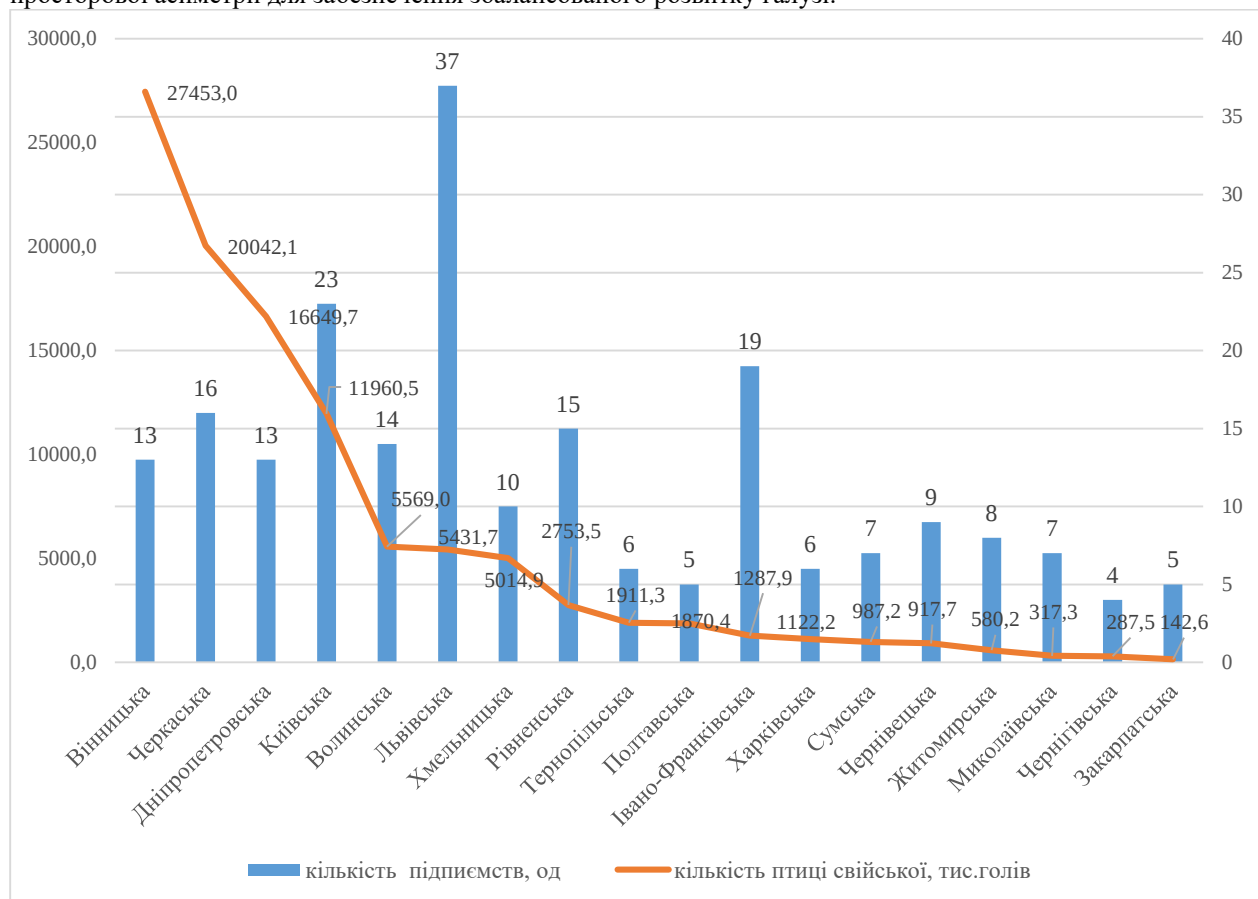

Рис. 1. Обсяги виробництва продукції птахівництва та кількість підприємств галузі по регіонах України за 2023 рік

Джерело: складено автором за [6]

Беззаперечно, регіональна просторова асиметрія на ринку птахівництва це складне і багатofакторне явище, що виникає внаслідок впливу численних економічних, соціальних та природних чинників (рис. 2).

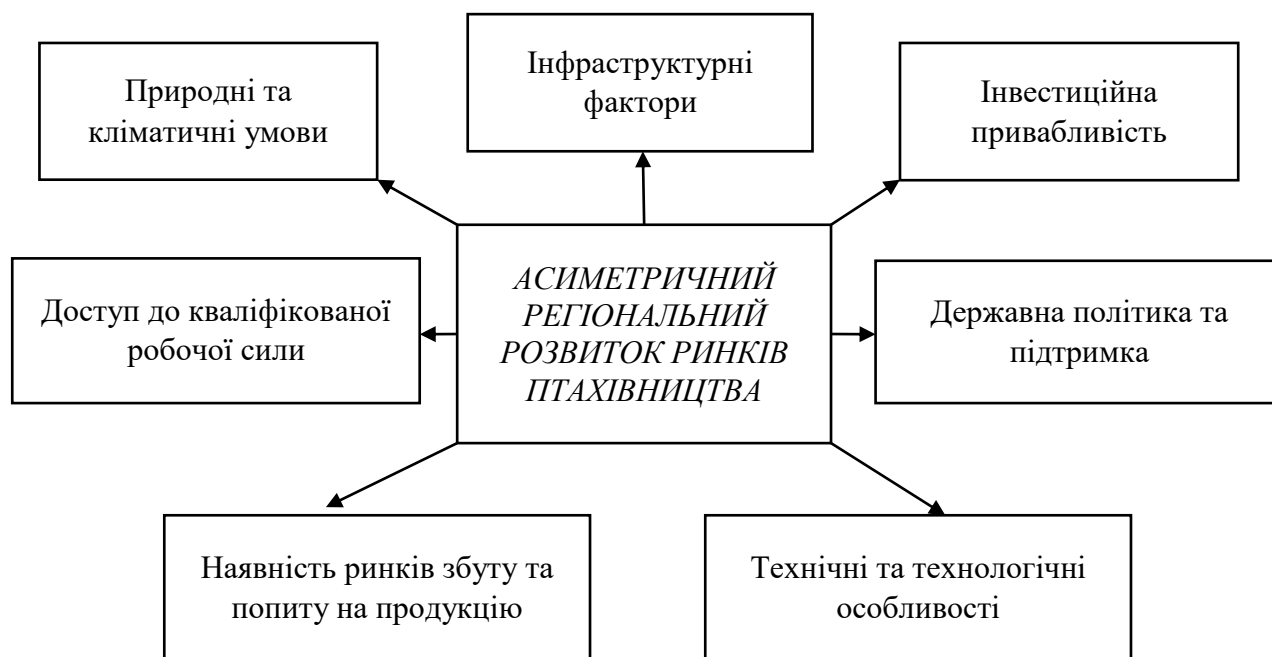

Рис. 2. Ключові фактори регіональної асиметрії розвитку ринків птахівництва

Джерело: систематизовано автором за [7-10]

Отже, однією з основних причин регіональної асиметрії виступають природні та кліматичні умови, які суттєво визначають можливості розвитку птахівництва в різних регіонах. Зокрема, м'якість або агресивність клімату, доступність водних ресурсів, тип ґрунтів є важливими факторами, що визначають доцільність розвитку птахівничих підприємств на певних територіях. Регіони з більш сприятливими кліматичними умовами (помірний клімат, достатня кількість опадів) здатні підтримувати ефективне виробництво продукції птахівництва, що знижує витрати на утримання птиці та вирощування кормів.

Інфраструктурні фактори також обумовлюють виникнення регіональної асиметрії в птахівництві, адже розвинена транспортна та енергетична інфраструктури сприяють зростанню кількості підприємств, оскільки це дозволяє ефективно транспортувати сировину, готову продукцію та необхідне обладнання. Регіони з кращими транспортними зв'язками та більш надійною енергетичною та комунікаційною інфраструктурою мають конкурентні переваги, що стимулює розвиток птахівничих підприємств. В той же час, відсутність таких умов у більш віддалених чи малорозвинених територіях призводить до обмежень у розвитку галузі.

Інвестиційна привабливість - наступний чинник, що визначає рівень розвитку птахівництва в різних регіонах. Вигідне бізнес-середовище, доступ до фінансування та підтримка з боку держави чи місцевих органів влади є важливими для залучення інвестицій у птахівничу галузь. Регіони з кращими умовами для ведення бізнесу, більш стабільною економічною ситуацією та високим рівнем інфраструктурного розвитку здатні приваблювати більше інвесторів, що дозволяє створювати нові птахівничі підприємства, модернізувати існуючі потужності та покращувати ефективність виробництва. Однак у регіонах із низьким рівнем інвестиційної привабливості розвиток галузі стримується через відсутність достатньої підтримки та фінансових ресурсів.

Регіони з високим рівнем освіти та професійної підготовки спеціалістів мають більші можливості для розвитку птахівничих підприємств, які потребують відповідних знань у галузі ветеринарії, технології виробництва та управління. Відсутність належного кадрового потенціалу у деяких регіонах виступає серйозним бар'єром для створення високопродуктивних птахівничих підприємств.

Варто зазначити, що державна політика та підтримка, спрямовані на розвиток птахівництва, має великий вплив на виникнення просторової асиметрії. Регіони, що отримують більше фінансових та адміністративних ресурсів від держави, можуть створювати більш сприятливі умови для розвитку птахівництва, зокрема через залучення субсидій, податкових пільг та інвестиційних програм. Це в свою чергу стимулює відкриття нових підприємств, створення робочих місць та зростання виробництва загалом. Водночас в інших регіонах, які не мають зазначеної підтримки, розмір і ефективність птахівничих підприємств значно нижчі.

Доступ до ринку збуту та рівень споживчого попиту на продукцію також визначають розвиток птахівництва в різних регіонах. Міста та області з більшою чисельністю населення та високою купівельною

спроможністю мають більший попит на продукти птахівництва, що стимулює зростання виробництва. Тому птахівничі підприємства в таких регіонах можуть отримувати стабільні доходи та забезпечувати високий рівень виробничої ефективності. Водночас регіони з меншими обсягами населення та низьким рівнем доходів стикаються з проблемами щодо реалізації продукції, що обмежує їх економічні можливості.

Регіони з високим рівнем технологічної оснащеності та застосування новітніх виробничих методів мають кращі можливості для досягнення високої ефективності виробництва. У таких регіонах птахівництво може розвиватися швидше завдяки застосуванню автоматизації, сучасного обладнання та передових технологій.

Отже, регіональна просторова асиметрія на ринку птахівництва є результатом взаємодії численних факторів, серед яких природні умови, інфраструктура, інвестиційна привабливість, кадровий потенціал, державна підтримка, попит на продукцію та технологічний рівень розвитку галузі. Ці фактори визначають концентрацію виробничих потужностей у деяких регіонах і сприяють нерівномірному розвитку птахівництва на території країни.

В поточному дослідженні виявлено яким чином формується просторова асиметрія, також важливо дослідити, як наявність просторової асиметрії ринків птахівництва впливає на соціально-економічний розвиток регіонів.

Беззаперечно, просторова асиметрії на ринку птахівництва має значний вплив на соціально-економічний розвиток регіонів, оскільки цей фактор сприяє нерівномірному розподілу економічних ресурсів і можливостей у межах країни. Відмінності у рівні розвитку птахівничих підприємств між регіонами можуть мати як позитивні, так і негативні наслідки для локальних економік, формуючи як нові можливості, так і виклики для сталого розвитку на місцях (табл 1).

Таблиця 1.

Вплив просторової асиметрії ринків птахівництва на соціально-економічний розвиток регіонів

Аспекти впливу	Регіони з високим рівнем концентрації птахівничих підприємств	Регіони з низьким рівнем концентрації птахівничих підприємств
Створення нерівномірних економічних умов	зростання обсягів виробництва підвищення рівня зайнятості збільшення податкових надходжень до місцевих бюджетів покращення рівня життя населення	низький рівень інвестицій обмежені можливості для розвитку бізнесу низька продуктивність праці
Рівень зайнятості в птахівництві	Високий рівень зайнятості сприяє: зниженню рівня бідності підвищенню купівельної спроможності населення покращенню соціальних стандартів життя	Низький рівень зайнятості сприяє: підвищенню рівня міграції до більш розвинених регіонів падіння купівельної спроможності населення
Розподіл бюджетних ресурсів	високий рівень залучення бюджетних коштів для розвитку інфраструктури, освіти, охорони здоров'я, соціальних ініціатив	обмежені можливості для залучення інвестицій труднощами у фінансуванні соціальних проектів
Екологічні аспекти	високий рівень забруднення навколишнього середовища (грунт, вода, повітря) викликає необхідність екологічної реабілітації	низький рівень забруднення навколишнього середовища,
Соціальна структура населення	стабільна структура населення низький трудовий рівень міграції	високий рівень трудової міграції старіння населення

Джерело: авторська розробка

Створення нерівномірних економічних умов в різних регіонах виступає одним із наслідків наявності просторової асиметрії ринків птахівництва. Так, регіони з високим рівнем концентрації птахівничих підприємств, зазвичай, мають доступ до сучасної інфраструктури, передових технологій та високопродуктивної робочої сили. Це, в свою чергу, сприяє розвитку економіки в таких регіонах, зокрема через зростання обсягів виробництва, підвищення рівня зайнятості, збільшення податкових надходжень до місцевих бюджетів та покращення рівня життя населення. Водночас, регіони з менш розвинутою інфраструктурою та меншою кількістю птахівничих підприємств часто стикаються з економічними проблемами, такими як низький рівень інвестицій, обмежені можливості для розвитку бізнесу і низька продуктивність праці.

На соціально-економічний розвиток регіонів істотно впливає також рівень зайнятості в птахівництві. Так, регіони з високою концентрацією птахівничих підприємств створюють значну кількість робочих місць у галузі, включаючи як працівників на підприємствах, так і осіб, зайнятих у супутніх секторах (транспорт, кормопостачання, ветеринарні послуги, тощо). Високий рівень зайнятості сприяє зниженню рівня бідності, підвищенню купівельної спроможності населення та покращенню соціальних стандартів життя. У той же час регіони, що мають слабший розвиток птахівництва, можуть відчувати брак робочих місць, що призводить до міграції населення в більш розвинені території або до скорочення місцевих соціальних програм.

Крім того, нерівномірний розвиток птахівництва між регіонами може створювати диспропорції в розподілі бюджетних ресурсів. Регіони з низьким рівнем виробництва птахівництва можуть мати обмежені можливості для залучення інвестицій, а також зіткнутися з труднощами у фінансуванні соціальних проектів.

Водночас області, де є потужні птахівничі підприємства, мають змогу залучати більше бюджетних коштів для розвитку інфраструктури, освіти, охорони здоров'я та інших соціальних ініціатив, що в кінцевому підсумку покращує якість життя на місцях. Також це дозволяє таким регіонам ефективніше реагувати на зміни в економічній ситуації та реалізовувати більш амбітні стратегії розвитку.

Екологічні аспекти просторової асиметрії ринків птахівництва мають фатальні наслідки для регіонів, адже високий рівень концентрації птахівничих підприємств у певних регіонах може призводити до проблем із забрудненням навколишнього середовища (повітря, води, ґрунтів) через великі обсяги відходів, що в свою чергу негативно впливає на здоров'я населення та природні ресурси регіону. Так створюються додаткові соціально-економічні виклики, пов'язані з необхідністю екологічної реабілітації, покращення умов життя населення та збалансування виробничих процесів з вимогами екологічної безпеки. Водночас регіони з меншою концентрацією птахівничих підприємств можуть мати менше екологічних проблем, але часто стикаються з іншими викликами, такими як відсутність сталих економічних джерел та обмежений доступ до ресурсів.

Наявність просторової асиметрії на ринку птахівництва також може призводити до зміни соціальної структури населення в регіонах. У районах з розвиненими птахівничими підприємствами може спостерігатися більша стабільність населення, оскільки люди мають стабільну роботу та можливості для розвитку. Водночас, в регіонах з низьким рівнем виробництва, особливо у віддалених і менш розвинених територіях, можливості для працевлаштування можуть бути обмежені, що часто призводить до міграції робочої сили в більш розвинені регіони або за кордон. Це, в свою чергу, може призводити до старіння населення, зниження рівня активного трудового потенціалу та зростання соціальної напруги.

Таким чином, просторову асиметрію ринків птахівництва слід розглядати як важливий аспект, що визначає соціально-економічний розвиток регіонів загалом. Такі регіональні диспропорції чинять значний вплив на економічні, соціальні та екологічні процеси регіонального розвитку.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

За сучасних умов соціально-економічний розвиток України має враховувати регіональні особливості, зокрема диференціацію в доступі до економічних і соціальних ресурсів, що значно впливає на ефективність функціонування економічних систем. Соціально-економічний розвиток регіонів є комплексним процесом, що включає зростання виробництва, покращення інфраструктури, трансформації в соціальних та інституційних структурах, а також поліпшення рівня життя населення. Визначення рівня розвитку ринків птахівництва в Україні показує наявність значної регіональної асиметрії, обумовленої різними природними, інфраструктурними та економічними факторами. Регіони з розвинутою інфраструктурою та сприятливими умовами для виробництва демонструють високі обсяги виробництва та розвинені підприємства, в той час як менш розвинені регіони мають обмежені можливості для розвитку. Асиметрія ринків птахівництва не лише впливає на економічні умови, але й на соціальну структуру населення, створюючи різні рівні зайнятості, фінансових можливостей та доступу до соціальних благ. У результаті, нерівномірний розвиток галузі призводить до більшої концентрації економічних можливостей у певних регіонах, що, в свою чергу, підвищує їх конкурентоспроможність та добробут населення, але може створювати виклики для тих регіонів, які відстають у розвитку. Таким чином, для забезпечення збалансованого соціально-економічного розвитку важливо зменшувати рівень регіональної асиметрії через розвиток інфраструктури, підвищення інвестиційної привабливості та покращення кадрового потенціалу в слаборозвинутих територіях.

Література

1. Чорій Ю. Ю. Соціально-економічний розвиток регіону як економічна наукова дефініція. *Економіка та суспільство*, 2023. Вип. 57. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-57-135>
2. Тимошенко Л. М., Сімахова А. О. Соціально-економічний розвиток і його кероване забезпечення в умовах інноваційної моделі суспільної динаміки. *Механізм регулювання економіки*. 2015, № 1. С. 68-78.
3. Пузаков Д. В. Поняття соціально-економічного розвитку в регіоні. *Наукові записки*. 2020. Вип. 9. С. 141-144. DOI: <https://doi.org/10.36550/2522-9230-2020-1-9-141-144>.
4. Полозова Т.В., Шаповалов О.В. Теоретико-методичні аспекти оцінки соціально-економічного розвитку регіону. *Сучасні стратегії економічного розвитку: наука, інновації та бізнесосвіта – X 2023* : IV Міжнародна науково-практична конференція (м. Харків, 1 листопада 2023 р.). Харків. ХНУРЕ. 2023. С. 78-81.
5. Птахівництво: поточний стан галузі, історичні показники та прогнози. BDO. 2024. URL: https://media-eur.gwt.bdo.global/cmslibrary/Ukraine/media/bdo/Insight%20promos/Insights/New%20from%20August%202023/Poultry-Farming_ukr.pdf (дата звернення 18 грудня 2024 року)

6. Групування підприємств за кількістю продукції тваринництва та сільськогосподарських тварин у 2023 році за регіонами Державна служба статистики України. 2024. URL: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2022/sg/grup_sg_pidpr/grup_sg_za_kilk_tvar_reg23.xls (дата звернення 18 грудня 2024 року)
7. Гривківська О., Красноручий О. Регіональні ринки продукції птахівництва в умовах дисбалансу між виробництвом і споживанням. *Modeling the development of the economic systems*, 2023. Vol. 3, PP. 45–51. <https://doi.org/10.31891/mdes/2023-9-6>
8. Мезенцев К. В., Підгрушний Г. П., Мезенцева Н. І. Регіональний розвиток в Україні: суспільно-просторова нерівність і поляризація: Монографія. К.: ДП «Прінт Сервіс», 2014. 132 с.
9. Ніколюк О., Савченко Т. Соціально-економічний стан регіонів та розвиток регіональних ринків продукції птахівництва: оцінка залежності. *Food Industry Economics*. 2023. Vol. 15(4). <https://doi.org/10.15673/fie.v15i4.2795>
10. Нечипоренко О. М., Россоха В. В., Грищенко О. Ю. Регіональні особливості розвитку сільського господарства та агропродовольчого комплексу України в сучасних умовах : монографія. Київ : ННЦ «ІАЕ», 2024. 116 с.

References

1. Chorii, Yu. Yu. (2023). Socio-economic development of the region as an economic scientific definition. *Economy and Society*, 57. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-57-135>
2. Tymoshenko, L. M., & Simakhova, A. O. (2015). Socio-economic development and its controlled provision under the conditions of an innovative model of social dynamics. *Mechanism of Economic Regulation*, 1, 68-78
3. Puzakov, D. V. (2020). The concept of socio-economic development in the region. *Scientific Notes*, 9, 141-144. DOI: <https://doi.org/10.36550/2522-9230-2020-1-9-141-144>
4. Polozova, T. V., & Shapovalov, O. V. (2023). Theoretical and methodological aspects of assessing the socio-economic development of the region. *Modern Strategies of Economic Development: Science, Innovation, and Business Education – X 2023: IV International Scientific and Practical Conference (Kharkiv, November 1, 2023)*. Kharkiv: KhNURE, 78-81
5. BDO. (2024). Poultry farming: Current industry status, historical indicators, and forecasts. Retrieved from https://media-eur.gwt.bdo.global/cmslibrary/Ukraine/media/bdo/Insight%20promos/Insights/New%20from%20Agust%202023/Poultry-Farming_ukr.pdf
6. State Statistics Service of Ukraine. (2024). Grouping of enterprises by the amount of livestock production and agricultural animals in 2023 by regions. Retrieved from https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2022/sg/grup_sg_pidpr/grup_sg_za_kilk_tvar_reg23.xls
7. Hryvkivska, O., & Krasnorutskyi, O. (2023). Regional poultry product markets under the conditions of an imbalance between production and consumption. *Modeling the Development of Economic Systems*, 3, 45–51. DOI: <https://doi.org/10.31891/mdes/2023-9-6>
8. Mezentssev, K. V., Pidhrushnyi, H. P., & Mezentseva, N. I. (2014). *Regional development in Ukraine: Socio-spatial inequality and polarization: Monograph*. Kyiv: DP "Print Service". 132 p
9. Nikoluk, O., & Savchenko, T. (2023). Socio-economic condition of regions and development of regional poultry product markets: Dependence assessment. *Food Industry Economics*, 15(4). DOI: <https://doi.org/10.15673/fie.v15i4.2795>
10. Nechyporenko, O. M., Rossoha, V. V., & Hryshchenko, O. Yu. (2024). *Regional features of agricultural and agro-food complex development in Ukraine under modern conditions: Monograph*. Kyiv: NNC "IAE". 116 p.